MASOFAVIY TA’LIMNING YAXSHI VA YOMON TOMONLARI

Farxodova Muxlisa Furqatovna
Samarqand davlat chet tillari instituti Ingliz tili fakulteti 2-bosqich talabasi
E-mail address: moxigulochilova39@gmail.com
Ochilova Moxigul Xisravbekovna
Samarqand davlat chet tillari instituti Ingliz tili fakulteti 2-bosqich talabasi

Annotatsiya: Mazkur maqolada masofaviy ta’lim tizimining zamonaviy ta’lim jarayonidagi o‘rni, uning afzalliklari va kamchiliklari chuqur tahlil qilinadi. Xususan, masofaviy o‘qitishning moslashuvchanlik, vaqt va hududiy chegaralarning yo‘qligi, raqamli texnologiyalar orqali bilim olish imkoniyatlarini kengaytirishi kabi ijobiy jihatlari yoritiladi. Shu bilan birga, talabalar motivatsiyasining pasayishi, amaliy mashg‘ulotlarning yetarli darajada tashkil etilmasligi, internet va texnik vositalarga bog‘liqlik kabi muammoli tomonlari ham asosli ravishda ko‘rib chiqiladi. Tadqiqot davomida masofaviy ta’lim samaradorligini oshirish yo‘llari ham taklif etilib, zamonaviy pedagogik yondashuvlar bilan uyg‘unlashtirish zarurligi asoslab beriladi. Ushbu maqola ta’lim tizimini rivojlantirish, innovatsion yondashuvlarni joriy etish va masofaviy ta’lim sifatini oshirishga qaratilgan ilmiy-amaliy ahamiyatga ega.

Kalit so‘zlar: masofaviy ta’lim, onlayn o‘qitish, raqamli texnologiyalar, ta’lim samaradorligi, pedagogik yondashuvlar, interaktiv platformalar, mustaqil ta’lim, ta’lim sifati, innovatsion metodlar, elektron ta’lim.

Abstract: This article provides an in-depth analysis of the role of the distance education system in the modern educational process, its advantages and disadvantages. In particular, it highlights the positive aspects of distance education, such as flexibility, the absence of time and territorial boundaries, and expanding opportunities for learning through digital technologies. At the same time, problematic aspects such as decreased student motivation, insufficient organization of practical classes, and dependence on the Internet and technical means are also reasonably considered. During the study, ways to increase the effectiveness of distance education are also proposed and the need for its integration with modern pedagogical approaches is justified. This article is of scientific and practical importance aimed at developing the education system, introducing innovative approaches, and improving the quality of distance education.

Keywords: distance education, online learning, digital technologies, educational effectiveness, pedagogical approaches, interactive platforms, independent learning, quality of education, innovative methods, e-learning.

KIRISH: Bugungi globallashuv va raqamli texnologiyalar jadal rivojlanayotgan davrda ta’lim tizimi ham tubdan o‘zgarib bormoqda. An’anaviy ta’lim shakllari bilan bir qatorda masofaviy ta’lim tizimi ham keng qo‘llanila boshladi va qisqa vaqt ichida muhim o‘rin egalladi. Ayniqsa, internet tarmoqlarining rivojlanishi, zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining joriy etilishi ta’lim olish imkoniyatlarini yanada kengaytirib, o‘quv jarayonini yangi bosqichga olib chiqdi. Shu bois masofaviy ta’lim bugungi kunda nafaqat muqobil, balki zaruriy ta’lim shakllaridan biri sifatida qaralmoqda. Masofaviy ta’limning ommalashuvi talabalar uchun qulayliklar yaratishi bilan birga, ayrim muammolarni ham yuzaga keltirmoqda. Jumladan, u ta’lim olishda vaqt va makon chegaralarini yo‘qotib, mustaqil o‘rganish imkonini bersa-da, o‘quv jarayonida nazoratning sustligi, jonli muloqotning yetishmasligi kabi kamchiliklarni ham keltirib

chiqaradi. Shu sababli mazkur mavzuni chuqur o‘rganish, uning ijobiy va salbiy jihatlarini tahlil qilish dolzarb masalalardan biri hisoblanadi. Ushbu maqolada masofaviy ta’limning asosiy afzalliklari va kamchiliklari tahlil qilinadi hamda uning samaradorligini oshirish yo‘llari haqida fikr yuritiladi. Mazkur tadqiqot orqali masofaviy ta’limning bugungi kundagi ahamiyati, uning ta’lim sifatiga ta’siri va kelajakdagi rivojlanish istiqbollari talaba nuqtai nazaridan yoritib beriladi.

Asosiy qism.

Tadqiqot metodologiyasi. Ushbu tadqiqotda masofaviy ta’limning ijobiy va salbiy jihatlarini chuqur o‘rganish maqsadida kompleks ilmiy yondashuv asosida ish olib borildi. Tadqiqot metodologiyasi bir nechta bosqichlarni o‘z ichiga olib, unda nazariy va amaliy (empirik) usullar o‘zaro uyg‘un holda qo‘llanildi. Dastlab, mavzuga oid ilmiy adabiyotlar, zamonaviy maqolalar, xorijiy va mahalliy tadqiqotchilar ishlari, shuningdek, xalqaro tashkilotlarning rasmiy hisobotlari tahlil qilindi. Ushbu manbalar asosida masofaviy ta’limning shakllanishi, rivojlanish bosqichlari va bugungi kundagi holati haqida umumiy tasavvur shakllantirildi [1]. Empirik bosqichda esa talabalar orasida so‘rovnoma o‘tkazish orqali ularning masofaviy ta’limga bo‘lgan munosabati, bu ta’lim shaklining samaradorligi, o‘quv jarayonidagi qulayliklar hamda duch kelinayotgan muammolar o‘rganildi. So‘rov natijalari orqali talabalar fikrlarining xilma-xilligi aniqlanib, ularning real tajribasiga asoslangan xulosalar chiqarildi [2]. Bundan tashqari, kuzatish metodi yordamida talabalar faoliyati va ularning o‘quv jarayonidagi ishtiroki o‘rganildi. Taqqoslash usuli orqali esa an’anaviy ta’lim shakli bilan masofaviy ta’lim o‘rtasidagi asosiy farqlar aniqlanib, ularning har biri alohida tahlil qilindi. Mazkur metodlar yordamida olingan natijalar umumlashtirilib, tizimli ravishda ilmiy xulosalar ishlab chiqildi [3]. Shuningdek, tadqiqot davomida olingan ma’lumotlarning ishonchliligi va haqqoniyligini ta’minlashga alohida e’tibor qaratildi. Turli manbalardan olingan ma’lumotlar o‘zaro solishtirildi, tahlil natijalari esa obyektiv mezonlar asosida baholandi. Bu esa tadqiqotning ilmiy asoslanganligini yanada oshirdi.

Tadqiqot natijalari. O‘tkazilgan tadqiqot natijalari masofaviy ta’lim tizimi bugungi kunda ta’lim sohasining ajralmas qismiga aylanganini ko‘rsatdi. Eng avvalo, ushbu ta’lim shaklining asosiy afzalliklaridan biri uning moslashuvchanligidir. Ya’ni talaba o‘ziga qulay vaqt va joyda bilim olish imkoniyatiga ega bo‘lib, bu ayniqsa ish bilan band bo‘lgan yoki geografik jihatdan uzoq hududlarda yashovchi shaxslar uchun juda katta qulaylik yaratadi [4]. Bundan tashqari, masofaviy ta’lim zamonaviy raqamli texnologiyalar asosida tashkil etilishi sababli, o‘quv materiallariga keng kirish imkonini taqdim etadi. Turli xil elektron platformalar, videodarslar, virtual laboratoriyalar va interaktiv dasturlar orqali talabalar bilimni mustaqil ravishda chuqurlashtirish imkoniga ega bo‘ladilar. Bu esa ularning mustaqil fikrlash ko‘nikmalarini rivojlantirishga xizmat qiladi [5]. Shu bilan birga, tadqiqot natijalari masofaviy ta’limning ayrim kamchiliklarini ham yuzaga chiqardi. Xususan, talabalar orasida o‘z-o‘zini boshqarish va nazorat qilish darajasi yetarli bo‘lmagan hollarda bilim o‘zlashtirish samaradorligi pasayishi kuzatildi. Bundan tashqari, o‘qituvchi va talaba o‘rtasidagi bevosita (jonli) muloqotning yetishmasligi ayrim murakkab mavzularni tushunishda qiyinchiliklar tug‘dirishi mumkin [6]. Texnik omillar ham muhim muammo sifatida qayd etildi. Internet tarmog‘ining barqaror ishlamasligi, zamonaviy texnik vositalarning yetishmasligi yoki ulardan foydalanish ko‘nikmalarining pastligi ta’lim sifatiga salbiy ta’sir ko‘rsatadi. Ayniqsa, laboratoriya va amaliy mashg‘ulotlarni talab qiladigan fanlar uchun masofaviy ta’lim har doim ham yetarli darajada samarali bo‘la olmaydi [7]. Tadqiqot natijalari shuni ham ko‘rsatdiki, masofaviy ta’limni yanada rivojlantirish va uning samaradorligini oshirish uchun bir qator chora-tadbirlarni amalga oshirish zarur. Jumladan, interaktiv o‘qitish metodlarini keng joriy etish, o‘qituvchi va

talabalar o‘rtasidagi muloqotni kuchaytirish, zamonaviy platformalardan samarali foydalanish hamda texnik infratuzilmani takomillashtirish muhim ahamiyatga ega. Shu orqali masofaviy ta’limning sifatini oshirish va uni yanada mukammal tizimga aylantirish mumkinligi asoslab berildi [8].

Xulosa: Yuqorida olib borilgan tahlillar shuni ko‘rsatadiki, masofaviy ta’lim zamonaviy ta’lim tizimining muhim tarkibiy qismiga aylanib ulgurgan. U ta’lim olish jarayonini yanada qulay, moslashuvchan va ommabop qilish orqali keng qatlamdagi aholi uchun yangi imkoniyatlar yaratadi. Ayniqsa, vaqt va hududiy cheklovlarning yo‘qligi, raqamli resurslardan keng foydalanish imkoniyati ushbu ta’lim shaklining ustun jihatlaridan biri sifatida namoyon bo‘ladi. Shu bilan birga, tadqiqot natijalari masofaviy ta’lim mukammal tizim emasligini ham ko‘rsatdi. Talabalar motivatsiyasining pasayishi, jonli muloqotning yetishmasligi, texnik muammolar hamda amaliy mashg‘ulotlarni to‘liq tashkil etishdagi qiyinchiliklar uning asosiy kamchiliklari sifatida qayd etildi. Bu esa mazkur ta’lim shaklini yanada takomillashtirish zarurligini anglatadi. Umuman olganda, masofaviy ta’limni samarali tashkil etish uchun zamonaviy pedagogik yondashuvlarni joriy etish, interaktiv metodlardan keng foydalanish hamda texnik infratuzilmani rivojlantirish muhim ahamiyat kasb etadi. Shuningdek, o‘qituvchi va talaba o‘rtasidagi aloqani mustahkamlash orqali o‘quv jarayonining sifatini oshirish mumkin. Xulosa qilib aytganda, masofaviy ta’lim to‘g‘ri tashkil etilgan taqdirda an’anaviy ta’limni to‘ldiruvchi va ba’zi holatlarda uning o‘rnini bosuvchi samarali vositaga aylanishi mumkin. Shu sababli, uni rivojlantirish va takomillashtirish zamonaviy ta’lim tizimining ustuvor yo‘nalishlaridan biri bo‘lib qoladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati

1. Kuldosheva, R. K., J. P. Kilichov, and T. Kh Suleymanov. "THE ROLE OF SIGN LANGUAGE IN SOCIETY." *УЧЕНЫЙ XXI ВЕКА*: 23.
2. Kurbanovna Y. Z. SCIENTIFIC AND METHODOLOGICAL PRINCIPLES OF THE ORGANIZATION OF DISTANCE LEARNING //Innovation: The journal of Social Sciences and Researches. – 2022. – Т. 1. – №. 2. – С. 40-43.
3. Pirnazarova X. A., Eshmuradova H. D. Ingliz tilida ideomalar va tarjimadagi qiyinchiliklar //Science and Education. – 2022. – Т. 3. – №. 6. – С. 1480-1483.
4. Pirnazarova K. A., Eshmuradova H. D. Theoretical issues of formation of translation competence in the education system of the Republic of Uzbekistan //Science and Education. – 2022. – Т. 3. – №. 6. – С. 1481-1489.
5. Shaymanova, Nigora, et al. "Exploring the Role of Educational Workshops in Mitigating Environmental Degradation in High-Traffic Wildlife Tourism Zones." *Natural & Engineering Sciences* 10.3 (2025).
6. Sharipova, M. A., & Shukurov, U. B. (2025). CULTURAL SIGNS AND SYMBOLS AS A LINGUISTIC RESOURCE FOR IMPROVING STUDENTS’PHRASEOLOGICAL COMPETENCE. *Ustozlar uchun*, *83*(2), 219-229.
7. Suleymanov, Timur, and Anora Kosimova. "EFFECTIVE WAYS OF TEACHING ENGLISH THROUGH GAMES, PRE-GAME AND POST-GAME ACTIVITIES." *Бюллетень студентов нового Узбекистана* 1.6 (2023): 5-7.
8. Suleymanov, T. K. (2024). THE SYNTACTICAL AND LEXICAL PECULIARITIES OF SENSORICS IN “HAIR” BY W. FAULKNER. *European Journal of Learning on History and Social Sciences*, *1*(4), 93-98.

9. Suleymanov, T. X. "THE POETICS OF SOUTHERN GOTHIC AND ITS SENSORY DIMENSION IN WILLIAM FAULKNER'S WORKS." Multidisciplinary and Multidimensional Journal 5.3 (2026): 115-119.
10. Suleymanov, T. FEATURES OF W. FAULKNER'S STYLE. STREAM OF CONSCIOUSNESS.
11. Yusupova Z. ACADEMIC DIGITAL WRITING SKILLS OF PHILOLOGY STUDENTS: CHALLENGES, ASSESSMENT, AND INSTRUCTIONAL DESIGN //Conference Proceedings: Fostering Your Research Spirit. – 2026. – С. 150-153.
12. Yusupova Z. K. THE PHENOMENON OF PERSONAL SELF-DEVELOPMENT AS A FACTOR OF DISTANCE LEARNING IN A FOREIGN LANGUAGE //Academic research in educational sciences. – 2021. – Т. 2. – №. 10. – С. 1274-1285.
13. Yusupova Z. Effectiveness OF Online Resources in Teaching Professional Vocabulary to Philology Students //Maktabgacha va Maktab Ta'limi Jurnali. – С. 675920.
14. Yusupova Z. THE DIGITAL CULTURE AS AN INTEGRAL PART OF PROFESSIONAL CULTURE. – 2022.
15. Zarina Y. A PEDAGOGICAL MODEL FOR DEVELOPING DIGITAL COMPETENCE OF PHILOLOGY STUDENTS IN HIGHER EDUCATION //Shokh Articles Library. – 2026. – Т. 1. – №. 1.
16. Сулейманов, Т. Х. (2022). Особенности сенсорного восприятия действительности героями У. Фолкнера на примере синтеза визуальных, аудио- и тактильных образов в рассказах «Barn Burning» («Поджигатель») и «A Rose For Emily» («РОЗА ДЛЯ ЭМИЛИ»). Academic Research in Educational Sciences, 3(6), 518–524.
17. Сулейманов, Т. (2026). Репрезентация визуальной модальности: поэтика света, цвета и распада (на материале новелл „Роза для Эмили" и „Сухой сентябрь"). Зарубежная лингвистика и лингводидактика, 4(2), 57–63. https://doi.org/10.47689/2181-3701-vol4-iss2-pp57-63
18. Журакулов, Р. Д., & Журакулий, Г. (2023). СЕМАНТИКО-СТРУКТУРНЫЕ ПОЛЯ ФРАЗЕОЛОГИИ УЗБЕКСКИХ НАРОДНЫХ СКАЗОК. *Journal of Intellectual Property and Human Rights*, *2*(11), 80-82.